

*Ольга Гермак,
аспірант Інституту ПТО НАПН України,
викладач ДНЗ «Криворізький центр професійної освіти
металургії та машинобудування»*

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ЕЛЕКТРОМОНТЕРІВ В УМОВАХ МЕРЕЖЕВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

olij.germak@gmail.com

Нині дійсність вимагає від людини динамічного і мобільного реагування на швидкоплинність змін, пов'язаних із становленням інформаційного суспільства. Звісно, що проблематика професійної мобільності є одним із актуальніших питань педагогіки й філософії освіти.

В свою чергу, підготовка людини до професійної діяльності в сучасному освітньому просторі потребує педагогічних кадрів, здатних професійно мобільно орієнтуватися у не менш інноваційному мережевому середовищі з підготовки майбутніх висококваліфікованих робітників, зокрема електромонтерів у ПТНЗ. На нашу думку, стратегічним напрямом-у цьому сенсі має стати розвиток професійної мобільності педагогів професійної підготовки. Адже саме від них залежить якість надання освітніх послуг, ефективність підготовки учнів до життя в умовах нестабільної економіки як у процесі навчання, так і в позаурочний час.

Відмітимо, що теоретико-методологічні підходи щодо визначення семантичних основ і розвитку змісту поняття «професійна мобільність» присвячено чимало наукових праць, зокрема таких дослідників, як: А. Ковалева [4], С. Савицький [8], Л. Сушенцева [9] та ін. В цілому всі автори єдині у своїх думках про те, що професійні навчальні заклади мають здійснювати підготовку висококваліфікованих професійно мобільних робітників.

На жаль, аналіз наукових праць показав, що в теорії розглядаються здебільше загально дидактичні аспекти формування зазначеного феномена.

Втім, дослідниця Л. Сушенцева звертається до європейського досвіду і підкреслює важливість розкриття аспектів цього напрямку і наголошує, що «проблема професійної мобільності з особливою гостротою актуалізувалася після прийняття Резолюції розвитку освіти протягом усього життя (27 червня 2002 р.), яка є продовженням резолюцій, прийнятих у Лісабоні й Барселоні, та створює основи для більш тісного співробітництва в галузі професійної освіти і навчання з країнами ЄС» [9]. Також цікавим для нас є й досвід С. Савицького, праці якого спрямовані на формування професійної мобільності фахівців машинобудівного профіля, якими є і електрики. В своєму дисертаційному дослідженні він підкреслює, що «у сучасній педагогіці під професійною мобільністю розуміється здібність і готовність працюючого швидко засвоювати технічні засоби, технологічні процеси і нові спеціальності або зміни в них; потреба постійно підвищувати свою освіту і кваліфікацію» [8].

Відтак, педагог професійного навчання майбутніх електриків має означити вектор розвитку рис професійної мобільності не тільки у себе, а й траєкторію формування її й в учнів. Він має з'ясувати основні методичні аспекти застосування цієї дефініції у професійній педагогіці, а також знайти відповідні шляхи і спрямовувати учнівське самовдосконалення на визначення шляху реалізації таких завдань, як:—навчитись бути успішними, вільно й мобільно використовувати здобуті знання для розв'язання нестандартних практичних завдань та аналізувати нешаблонні навчально-професійні ситуації під час вивчення фахових дисциплін, а також професійно мобільно використовувати мережеве середовище для відповідей на більш складні виробничі питання.

У такий спосіб, педагог професійної підготовки майбутніх електриків, має професійно мобільно орієнтуватися в інноваційно-змінному середовищі майбутньої виробничої діяльності своїх вихованців, учнів ПТНЗ, що вирішили здобувати професію «Електрик з ремонту та обслуговування електроустаткування». До цього великого значення набуває у формуванні професійної мобільності майбутніх електриків застосування в

їхньої професійній підготовці електронних освітніх ресурсів (далі – ЕОР) як складників мережевого середовища їхньої підготовки, наприклад, з викладання фахової навчальної дисципліни «Електротехніка з основами промислової електроніки».

Зазначимо, що напрям підготовки майбутніх кваліфікованих робітників до функціонування в мережевому професійному середовищі, зокрема у векторі моделювання, створення та запровадження електронних освітніх ресурсів, привернув увагу таких вчених, як: В. Биков [1], К. Іващук [3], І. Роберт [6], М. Ростока [7] та ін.

З приводу власних ретроспективних суджень, слід відмітити де-які методичні аспекти, що позитивно впливатимуть на рівень сформованості професійної мобільності майбутніх електромонтерів. Зокрема, на прикладі викладання навчального предмету «Електротехніка з основами промислової електроніки» зробимо спробу показати як застосування ЕОР уможливило вище зазначений процес. Відтак, при підготовці до уроку електротехніки із застосуванням ЕОР викладач складає план уроку виходячи з його цілей, при відборі навчального матеріалу він слідує основним дидактичним принципам: систематичності та послідовності, доступності, адаптивності, диференційованого підходу, науковості та ін. Основним документом в цьому сенсі має стати затверджене наказом МОН України «Положення про електронні освітні ресурси» [5].

Зосередимо увагу на тому, що пристосування комп'ютера до індивідуальних особливостей учня за принципом адаптивності передбачає керування процесу застосування ЕОР, тобто ЕОР має «відгукуватися» на дії учнів і викладача; «вступати» з ними в діалог, що і становить головну особливість методик комп'ютерного навчання. Це оптимальне поєднання індивідуальної та групової роботи; підтримання в учня стану психологічного комфорту при спілкуванні з індивідуальними гаджетами, які можуть використовуватися на всіх етапах заняття [2]. При цьому ЕОР наділений певними функціями для викладача, а саме є – джерелом навчальної інформації,

наочним посібником, тренажером, засобом діагностики і контролю.

Методи навчання електротехніки з основами промислової електроніки засобами ЕОР у підготовці електромонтерів спрямовані на формування в них рис професійної мобільності через: гнучке оцінювання їхніх здібностей і знань; розуміння учнів як суб'єктів освітнього, а в майбутньому і виробничого процесу, через постійне мотивування і стимулювання їх до навчальної діяльності, прозорості у висвітленні їхніх навчальних досягнень і спрямуванні на подальше професійне зростання.

Зауважимо, що за даними проведеного аналізу більшість викладачів відчують істотний психологічний бар'єр перед освоєнням комп'ютерної техніки та застосуванням ЕОР у навчанні, який зазвичай маскується сумнівами щодо педагогічних можливостей названих засобів і технологій. Проте, за використанням Інтернет-ресурсів можна говорити і про те, що має змінюватися роль педагога професійного навчання. Він має стати консультантом, партнером з творчого пошуку, а не об'єктом освітнього процесу, що володіє монополією на істину в ситуації стандартного уроку.

У професійній підготовці майбутніх електромонтерів вербальні методи навчання органічно поєднуються з методами пошукової і творчої діяльності. Методика сприяє формуванню умінь і навиків самостійного придбання знань учнями [3]. Досвід роботи показав, що в тих учнів, що активно працюють з ЕОР, формується більш високий рівень самоосвітніх навиків і умінь-аналізу і структуризації одержаної інформації, збільшується потенціал мобільних комунікацій у навчально-професійному середовищі.

Отже, на нашу думку, викладання електротехніки з основами промислової електроніки засобами ЕОР у ПТНЗ створює умови для побудови відкритої системи освіти, що забезпечує кожному майбутньому електромонтеру власну траєкторію набуття професійних компетенцій, докорінно змінює організацію навчально-виховного процесу і уможлиблює раціональну організацію пізнавальної мобільної діяльності учнів під час виконання навчально-професійних завдань, збільшує ефективність набуття фахових знань

за використання персональних мобільних засобів з метою індивідуалізації навчання тощо. Таким чином, тільки професійно мобільний педагог здатен підготувати професійно мобільного електромонтера у швидкоплинному інформаційно-освітньому середовищі як до особистого життя в мультикультурному толерантному суспільстві, так і до подальшого професійного розвитку у виробничому соціумі засобами мережевого освітнього середовища, зокрема ЕОР.

Література

1. Биков В.Ю. Сучасні завдання інформатизації освіти [Електронний ресурс] / В.Ю. Биков // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010. – № 1 (15). – Режим доступу до ресурсу : <http://www.ime.edu-ua.net/em.html/>.
2. Войченко Ліна. Використання інновацій у навчально-методичному забезпеченні професійної підготовки кваліфікованої робітників / Ліна Войченко // Профтехосвіта. – 2012. – № 11. – С. 10–12.
3. Іващук К.О. Інформаційно-комунікаційні технології як сучасний засіб навчання в освіті [Електронний ресурс] / К.О. Іващук // Режим доступу до ресурсу : <http://klasnaosinka.com.ua/>.
4. Ковалева А.И. Профессиональная мобильность / А.И. Ковалева // Знание. Понимание. Умение. – 2012. – № 1. – С. 298–300.
5. Положення про електронні освітні ресурси [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12/>.
6. Роберт И.В. Современные информационные технологии в образовании: дидактические проблемы, перспективы использования / И.В. Роберт. – М.: Школа-Пресс, 1994. – 205 с.
7. Ростока М.Л. Підготовка фахівця до функціонування в мережевому професійному середовищі [Електронний ресурс] / М.Л. Ростока // Теорія і методика професійної освіти, 2016. – Вип. 10. – Режим доступу до ресурсу : <http://tmpe.eor.by/index.php/editions/132-edition-12>.
8. Савицкий С.К. Формирование профессиональной мобильности в процессе подготовки специалиста машиностроительного профиля / дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Сергей Константинович Савицкий. – Казань, 2006. – 165 с.
9. Сушенцева Л.Л. Методологічні проблеми формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників / Л.Л. Сушенцева // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – 2012. – Вип. 29. – С. 277–282.